

Januar 2013

45/13

Orientering fra formanden.....	3
Kontingent.....	5
Ordinær generalforsamling	5
1. nationale seminar om personlighedsforstyrrelser	6
Masterclass med Nancy McWilliams.....	8
Introduktionskursus i brugen af MCMI-III.....	9
Kursus i Child Attachment Interview (CAI).....	10
ISSPD XIII	11
Kalender	12
Highly recommended.....	13
Kontaktpersoner/bestyrelse	14

IPTP

Region Zealand, Psychiatric Research Unit

Toftebakken 9, DK 4000 Roskilde, Denmark

Tel (+45) 4732 7775 – dmo@regionsjaelland.dk – www.iptp.dk

Orientering fra formanden

Godt Nytår! Vi står foran et år, som forhåbentlig bliver kulminationen på Institutets mange års indsats både nationalt og internationalt for at fremme forskning og undervisning i personlighedsforstyrrelser. 2013 bliver året, hvor den internationale organisation *The International Society on the Study of Personality Disorders (ISSPD)* kan fejre sit 25 års jubilæum gennem afholdelse af kongressen i København. I efteråret blev der arbejdet intenst på at udforme et smukt *Second Announcement*, hvor rammerne for arrangementet er lagt frem (www.isspd2013.com). Som det fremgår af programmet, har vi også lagt lidt dansk kultur ind, dels det litterære med et Søren Kierkegaard og et H.C. Andersen foredrag samt med et musikindslag ved åbningsceremonien med pianisten Katrine Gislinge. Ved kongressen vil I kunne gense flere af de internationale eksperter, der tilbagevendende har deltaget i seminarer i Institutet: Otto F. Kernberg, Glen O. Gabbard, John Livesley, Peter Fonagy, John G. Gunderson mv. Vi håber med de inviterede symposier at kunne gøre status bredt strækkende sig fra den neurobiologiske forskning, over assessment og klassifikation og til interventioner, men også at få markeret, at personlighedsforstyrrelser er mange ting, inkl. studier i affektiv instabilitet, mere hæmmet ængstelig-undvigende adfærd, suicidalitet, aggression og vold samt misbrug. Med de indledende workshops vil det være muligt at komme tættere på eksperterne, bl.a. Anthony Bateman, Peter Fonagy, Otto F. Kernberg, John Clarkin, John G. Gunderson, David Cooke og Glen O. Gabbard for at nævne nogle. Der vil nok gå adskillige år, før vi igen kan præstere en international kongres på området personlighedsforstyrrelser, så 'miss' ikke denne chance for en up-to-date indsigt i området og for at møde vores fremmeste forskere og klinikere.

På kongressen vil der naturligvis også være en debat om den kommende klassifikation inden for personlighedsforstyrrelser, som den nu endelig er blevet fastlagt i DSM5. *APA Board of Trustees* har besluttet, at DSM5 ikke vil indeholde et multiaksialt system fremover, dvs. at akse 2 vil udgå. Efter lang tids intens og heftig debat er det endvidere besluttet at videreføre den kategorielle model og kriterierne for de 10 personlighedsforstyrrelser, som er inkluderet i det nuværende DSM-IV, men samtidig indføre en ny trait specifik assessment i en separat sektion for at fremme yderligere studier i personlighedspatologi. Det vil nok komme som et chok for mange, at det trods intense forberedelser i en overgang til dimensionelt system ikke er lykkedes at overbevise *Board of Trustees* om, at tiden nu var moden. Flere ting har formentlig været afgørende for, at det ikke lykkedes ekspertgruppen (DSM5 Work Group on Personality Disorders med Andy Skodol i spidsen) at komme igennem med sine forslag: for kompleks beslutningsparadigme omkring beskrivelse af personlighedspatologi, for svag ar-

gumentation for at bevare 6 og udelade 4 af de eksisterende kategorier, utilstrækkelig validering af trækbeskrivelserne, frygt for betydeligt besvær med at få ICD- og DSM-systemet til at nærme sig hinanden yderligere, usikkerhed om hvad ændringen ville kunne føre med sig af kliniske vanskeligheder med beslutninger og legale aspekter osv. Men de betydelige fremskridt, der trods alt er gjort inden for den sidste 10-årige periode med at udvikle et dimensionelt system, har efterladt så meget ny inspirationsmateriale, der ikke mindst for forskere har givet anledning til betydelig inspiration til nye studier. Vi vil også i Institutet gå videre med forskning i dimensionelle modeller, specielt det nye instrument PID5, udviklet af Krueger og medarbejdere, samt forskning i vurdering af sværhedsgrad af personlighedspatologi (*level of functioning*).

Efter kongressen vil der naturligt blive et tomrum – hvad nu? Vi har i bestyrelsen forsøgt at kigge videre frem og vil derfor lancere årligt tilbagevendende nationale seminarer om personlighedsforstyrrelser. For allerede at tage hul på fremtiden vil vi **4. april 2013** lægge ud med et 1 dages seminar (se annoncering). Inden for de seneste år er der flere i Danmark, der har lavet ph.d. om personlighedsforstyrrelser, og der foregår flere steder (BBH, Stolpegården, Roskilde, Århus, Aalborg) forskning i veletablerede forskningsmiljøer, som kunne have gavn af at mødes en gang årligt til gensidig inspiration. Vi tænker også at have en eller to udenlandske foredragsholdere ved seminaret.

Igen for at tage hul på tiden efter kongressen er vi også så småt begyndt at overveje, hvorledes IPTP's 25 års jubilæum skal fejres. Som nogle måske vil kunne erindre, havde vi et 10 års jubilæum afholdt på Børsen, hvor bl.a. Glen O. Gabbard, John G. Gunderson, Robert Weinryb, Per Vaglum og Ted Millon var foredragsholdere. Vi har ikke lagt os fast på dagen for afholdelsen af jubilæet, men da det allerede nu ligger klart, at den næste europæiske kongres om personlighedsforstyrrelser vil blive afholdt i Venedig i foråret 2014, vil vi formentlig lægge os fast på efteråret 2014 eller begyndelsen af 2015, hvor der åbner en ny psykiatrisk afdeling i Slagelse, som kunne danne ramme om et sådant arrangement.

Atter i foråret vil vi i samarbejde med Institut for Psykoterapi af Personlighedsforstyrrelser arrangere en masterclass med Nancy McWilliams, tidligere præsident for den psykoanalytiske division i den amerikanske psykologforening og associeret redaktør på ”Psychodynamic Diagnostic Manual (PDM 2006)”. Sidste arrangement var overtegnet. Det var fagligt en så vigtig begivenhed, at vi har besluttet os for at gentage arrangementet (se i øvrigt anmeldelse i Newsletter 42/11 af det tidligere arrangement).

Til slut vil jeg nævne et spændende projekt, nemlig udarbejdelsen af sundhedsprofiler i regionerne med inklusion af sårbarhedsfaktorer. Region Sjælland og

Region Midtjylland har valgt at inkorporere spørgsmål fra SAPAS (8 screeningsspørgsmål udarbejdet af professor Paul Moran) i deres sundhedsprofiler for 2013. Medlem af bestyrelsen Mickey Kongerslev har netop forsvaret sin ph.d.-afhandling, som bl.a. indeholdt en artikel om SAPAS anvendt ved screening af personlighedsforstyrrelser hos unge. Mickey, Morten Hesse, Paul Moran og undertegnede vil se nærmere på data fra regionerne, når de er registreret, og vi håber, de vil kunne give nogle gode indikatorer på udbredelsen af personlighedsproblematik vurderet gennem et enkelt screeningsinstrument i stort anlagte regionale undersøgelser, som indeholder en lang række andre data, som personlighedssårbarheden kan korreleres til.

Og vi vil i bestyrelsen holde et vågent øje med konsekvenserne af de nye behandlingspakker!

Med håbet om et rigtig godt nytår for Instituttet og alle dets venner.

Erik Simonsen

Kontingent

I dette Newsletter er indlagt girokort til betaling af kontingent for 2013. Årskontingentet er fortsat 400,00 kr.

Kontingent bedes betalt **senest 1. april 2013**. Betaler du via netbank, bedes du tydeligt angive navn og evt. medlemsnummer ved betalingen. Kontonummeret i Danske Bank er: 1551-0004639677.

Medlemskab er personligt, hvorfor kontingent **ikke** kan betales/opkræves via EAN-nummer.

Dorit Mortensen

Ordinær generalforsamling

Tirsdag 16. april 2013 kl. 17.00

Psykiatrisk Forskningsenhed, Toftebakken 9, Roskilde

Dagsorden i henhold til vedtægterne:

1. Valg af dirigent og referent
2. Godkendelse af dagsorden

3. Bestyrelsens beretning om Instituttets virksomhed i det forløbne år, herunder evt. ad hoc udvalgs aktiviteter
4. Kassereren fremlægger revideret regnskab til godkendelse
5. Fastlæggelse af arbejdsopgaver for det kommende år, herunder godkendelse af evt. ad hoc udvalg
6. Behandling af indkomne forslag
7. Fastlæggelse af budget og kontingent
8. Valg af bestyrelse samt suppleanter
9. Valg af to revisorer
10. Valg af medlemmer til faste udvalg
11. Eventuelt

Forslag til dagsorden ud over de faste punkter samt forslag til nye bestyrelsesmedlemmer skal være bestyrelsen i hænde inden 1. marts. *Der vil ikke blive udsendt yderligere indkaldelse.*

Bestyrelsen

1. nationale seminar om personlighedsforstyrrelser

Som omtalt i orientering fra formanden, vil vi fremover søge at holde et årligt nationalt seminar om personlighedsforstyrrelser til gensidig inspiration. Vi lægger ud med nedenstående program.

Foreløbigt program

09.00-09.15	Velkomst v. Erik Simonsen
09.15-10.30	Foredrag v. professor Anthony Bateman:
Personality and Outcomes of Treatment (the POT trial)
10.30-10.45	Pause
10.45-12.15	Parallelsymposier:
1) Udviklingspsykopatologi, attachment og personlighedsforstyrrelser
<i>Chairs: Birgit Bork Mathiesen og Ole Jakob Storebø</i>
(a) Oplæg v. Sarah Daniel
(b) Oplæg v. Mette Væver
(c) Oplæg v. Bo Bach Pedersen
2) Assessment og psykometri (SAPAS, PID-5, MACI, level of functioning, SCID II)
<i>Chair: Morten Hesse</i>
<i>(navne på oplægsholdere opdateres på hjemmesiden)</i>
3) Supervision for ph.d.-studerende med Anthony Bateman
<i>Chair: Erik Simonsen</i>

- 12.15-13.00 Frokost
- 13.00-14.15 Foredrag ved Morten Kjølbye:
Outcome of mentalization-based and supportive psychotherapy in patients with borderline personality disorder: a randomized trial
- 14.15-14.45 Pause
- 14.45-16.00 Parallelsymposier
- 1) Behandling af personlighedsforstyrrelser og behandlingspakker**
Chairs: Per Sørensen og Torben Heinskou
- (a) Pakkebehandlingsforløb: Definition, historie, organisatoriske forhold: *Hanne Tranberg*
 - (b) Pakkebehandlingsforløb til behandling af personlighedsforstyrrede, MBT: *Kirsten Åskov Larsen*
 - (c) Pakkebehandlingsforløb til behandling af personlighedsforstyrrede, DAT: *Jacob Sander Hansen*
- 2) Aggression, vold og psykopati**
Chair: Liselotte Petersen
- (a) Sammenhænge mellem psykopati og vold i et sample af kriminelle danske drenge: *Mickey Kongerslev*
 - (b) Betydningen af personlighedspatologi og mentalisering for type af aggression i en retspsykiatrisk population: *Sune Bo Hansen*
 - (c) Interpersonel aggression, generel aggression og den ”mørke triade”. Data fra et studentsample og et sample af rusmiddelafhængige med antisocial personlighedsforstyrrelse”: *Morten Hesse*
- 3) Supervision for ph.d.-studerende med Anthony Bateman**
Chair: Erik Simonsen

Ph.d.-studerende, der ønsker supervision ved Anthony Bateman, bedes henvende sig til Erik Simonsen, es@regionsjaelland.dk.

Tid Torsdag 4. april 2013 kl. 9.00-16.00
Sted Psykiatrien Region Sjælland, Smedegade 10-16, Roskilde

Deltagergebyr 350 kr. for medlemmer af IPTP; 600 kr. for andre.

Tilmelding senest 18. marts 2013 til Dorit Mortensen, dmo@regionsjaelland.dk med angivelse af navn, adresse, evt. EAN-nummer og faktureringsadresse.

Masterclass med Nancy McWilliams

IPTP tilbyder igen i år i samarbejde med IPPT (*Institut for Psykoterapi af Personlighedsforstyrrelser*) 2 dage for erfarne klinikere inden for personlighedsfeltet, hvor Nancy McWilliams vil veksle mellem forelæsning og supervision af deltagerne.

Nancy McWilliams underviser ved Rogers Universitet i New Jersey. Hun er tidligere præsident i psykoanalytisk division i den amerikanske psykologforening. Associeret redaktør på ”Psychodynamic Diagnostic Manual” (PDM – 2006) og ved flere psykoanalytiske tidsskrifter. Æresmedlem i den amerikanske psykoanalytiske forening. Forfatter til flere bøger, der er oversat til 12 sprog, om personlighedsstruktur og psykoanalytisk psykoterapi samt talrige artikler. Nancy McWilliams er en storartet formidler og er en eftertragtet underviser/supervisor i ind- og udland (www.nancymcwilliams.com).

Foreløbigt program

Tirsdag den 21. maj

09.00 – 11.30 Forelæsninger
11.30 – 12.30 Frokost
12.30 – 15.00 Supervision af cases
15.00 – 16.00 Diskussion

Onsdag 22. maj

09.00 – 11.30 Forelæsninger
11.30 – 12.30 Frokost
12.30 – 15.00 Supervision af cases
15.00 – 16.00 Diskussion

Kursusafgift 3.500 kr. for medlemmer af IPTP/IPPF, 4.000 kr. for andre
Deltagerantal max. 40

Sted Psykiatrien Region Sjælland, Smedegade 10-16, Roskilde

Tilmelding senest 15. april til Dorit Mortensen, dmo@regionsjaelland.dk med angivelse af navn, adresse og evt. EAN-nummer og faktureringsadresse.

Introduktionskursus i brugen af MCMI-III

(Millon Clinical Multiaxial Inventory III)

MCMI III er oversat til dansk, og der foreligger en dansk manual. Programmet kan købes hos Pearson (www.pearsonassessment.dk). Kurset henvender sig til kliniske psykologer og psykiatere, der ønsker at anvende spørgeskemaet MCMI som personlighedstest som led i en diagnostisk evaluering.

Program

- Kort gennemgang af personlighedsforstyrrelser
- Kort introduktion til Millons teorier og publikationer
- Introduktion til spørgeskemametoden og alternativer til MCMI
- MCMI III's konstruktion, administration og anvendelsesmuligheder
- Fortolkning af MCMI III profiler

Kurset er godkendt af Dansk Psykolog Forening.

Kursusafgift 2.100 kr. for medlemmer af IPTP, 2.400 kr. for andre
Deltagerantal max. 20

Tid Mandag 27. maj 2013 kl. 9.00-16.00
Sted Psykiatrien Region Sjælland, Smedegade 10-16, Roskilde

Underviser Professor, forskningschef, overlæge, ph.d. Erik Simonsen

Tilmelding senest 1. maj til Dorit Mortensen, dmo@regionsjaelland.dk med angivelse af navn, adresse og evt. EAN-nummer og faktureringsadresse.

Kursus i Child Attachment Interview (CAI)

Child Attachment Interview (CAI) er et forsøg på at finde en mellemvej mellem indirekte projektive vurderinger af tilknytningsrepræsentationer gennem Strange Situation Test samt forskellige dukkelege-metoder og en simpel anvendelse af eksisterende vokseninstrumenter. Testen vurderer børns tilknytningskompetencer. Formålet er at lære rationale og teknik for at bruge CAI som et redskab til vurdering af barnets tilknytningskompetence, omfattende undervisning i baggrund, administration og kodning af Child Attachment Interviews (www.annafreud.org).

Målgruppe

Psykologer, læger og forskere. Erfaring med at interviewe børn vil være en fordel ligesom et vist kendskab til tilknytningsteori, metoder eller forskning. Kurset foregår på engelsk.

Underviser: Yael Shmueli-Goetz, Anna Freud Centre, London
Kursusafgift: 7.000,00 kr.
Tidspunkt: 6.-9. august 2013 (4 dage), alle dage kl. 9.30-17.00
Sted: Psykiatrien Region Sjælland, Smedegade 10-16, Roskilde

Kontaktperson: Psykolog, ph.d. Ole Jakob Storebø, ojst@regionsjaelland.dk

Tilmelding senest 15. marts til Dorit Mortensen på dmo@regionsjaelland.dk med oplysning om navn, adresse og evt. EAN-nummer og faktureringsadresse.

Deltagerantal: max. 15 personer.

Obs. - Kurset vil kun blive gennemført ved minimum 14 deltagere

ISSPD XIII

Kære medlemmer af IPTP!

I år vil den 13. internationale kongres i ISSPD (International Society for the Study of Personality Disorders) finde sted i København. Det er selskabets 25 års jubilæum, så alle sejl er sat til. Den første og stiftende kongres blev ligeledes afholdt i København 1988, og ISSPD har spurgt om IPTP vil stå for jubilæumskongressen. Hvilket er en stor ære.

Kongressen bliver afholdt fra den **16. til den 19. september** på Hotel Scandic ved søerne midt i København. Teamet for kongressen er sammenhængen mellem personlighed og psykopatologi, som kommer til udtryk i kongressen titel **“Bridging personality and psychopathology: the person behind the illness”**.

Programmet indeholder hovedtaler fra de ledende forskere indenfor feltet om vores forståelse af personlighed og psykopatologi. Hovedtalere er Glen Gabbard, Larry Siever, Sigmund Karterud, Michael Rutter, John Livesley, Peter Fonnagy, John Gunderson og Kate Davidson. Der vil være et antal workshops inden konferencen med fokus på diagnosticering og behandling af personlighedsforstyrrelser. Der vil være debat om de udfordringer, der møder os efter udgivelsen af DSM-5, og der vil være en række symposier om de vigtigste emner indenfor feltet. Endvidere er der mulighed for præsentation af eget videnskabeligt materiale enten ved foredrag eller ved posterpræsentation.

Kongressen har fokus på nye og spændende teorier om udvikling og psykopatologi, herunder personlighedsforstyrrelser i barndom og ungdom, en bedre forståelse af interaktionen mellem arv og miljø (gene-environment interaction) og neurobiologiske aspekter af specielt borderline personlighedsforstyrrelse og psykopati. Kongressen har endvidere fokus på en tydeligere forståelse af personlighedens betydning som ætiologisk og udviklingsmæssig faktor i alle psykiske sygdomme.

Der er en særlig opmærksomhed på de nye evidensbaserede psykoterapier, som bidrager til det faktum, at personlighedsforstyrrelser har et mere godartet forløb, end hvad der tidligere var opfattelsen.

Kongressen vil derfor give os et opdateret og mere optimistisk syn på personlighedsforstyrrelser og præsentere de seneste års udvikling indenfor feltet konceptuelt og empirisk. Der vil være en mulighed for at få et overblik videnskabeligt, klinisk og terapeutisk af et område, som har gennemgået og gennemgår en rivende udvikling - et overblik af international karakter men midt i København!

Kongressen har desuden forskellige musikalske og kulturelle indslag, herunder teolog og ph.d. René Rosfort med et foredrag om Søren Kierkegaard ”Kierkegaard: *The Phenomenology of Suffering and Psychological Vulnerability*” og ph.d. og lektor i litteraturvidenskab Lilian Munk Rösing med foredrag om H.C. Andersen ”*Character types in Hans Christian Andersen Fairy tales*”.

Yderligere information om kongressen kan fås på hjemmesiden www.isspd2013.com. På hjemmesiden er der åbent for tilmelding samt indsendelse af abstract.

*Med venlig hilsen
Per Sørensen
Formand for organisationskomiteen*

Kalender

1st World Conference on Personality, 19-13 March 2013, Stellenbosch, South Africa

<http://www.perpsy.org/>

ISSPD XIII International ISSPD Congress on the Disorders of Personality, 16-19 September, 2013, Copenhagen, Denmark

Personality Disorders: Bridging personality and psychopathology: The person behind the illness

www.isspd2013.com

Highly recommended

Under denne rubrik præsenteres et udvalg af publikationer inden for emnet personlighed og psykopatologi, med særligt fokus på forskning i personlighedsforstyrrelser. Udgivelser af danske forskere vil ofte få forrang.

ASSESSMENT

Kongerslev, M., Moran, P., Bo, S., & Simonsen, E. (2012). Screening for personality disorder in incarcerated adolescent boys: Preliminary validation of an adolescent version of the standardised assessment of personality - abbreviated scale (SAPAS-AV). *BMC Psychiatry*, 12(1), 94.

I artiklen undersøger forfatterne de psykometriske egenskaber ved en nyligt udviklet ungdomsgave af mini-screeningsinterviewet Standardised Assessment of Personality: Abbreviated Scale i et sample bestående af 80 unge drenge rekrutteret fra sikrede institutioner for kriminelle unge. Deltagerne blev testet med SAPAS-AV og SCID-II. En score på 3 eller højere på SAPAS-AV klassificerede korrekt tilstedeværelse eller fravær af personlighedsforstyrrelse på SCID-II hos 86% af deltagerne. Samlet tyder undersøgelsen på, at ungdomsudgaven af SAPAS er et lovende screenings-instrument for personlighedsforstyrrelse hos indsatte unge drenge.

BEHANDLING

Jørgensen, C. R., Freund, C., Bøye, R., Jordet, H., Andersen, D., & Kjølbye, M. (2012). Outcome of mentalization-based and supportive psychotherapy in patients with borderline personality disorder: A randomized trial. *Acta Psychiatrica Scandinavica*. (E-pub ahead of print).

I denne randomiserede undersøgelse sammenligner forfatterne effekten af mentaliseringsbaseret versus støttende psykoterapi. 85 patienter med Borderline personlighedsforstyrrelse blev randomiseret til enten (1) 2-årig intensiv (2 gange om ugen) kombineret (individuel og gruppe psykoterapi) mentaliseringsbaseret terapi eller (2) 2-årig støttende gruppeterapi (to gange om ugen). Outcomes blev målt med selvrapporteringsskalaer samt terapeuters ratings af Global Assessment of Functioning (GAF). 58 patienter gennemførte behandlingen. Resultaterne viste signifikante forskelle i begge grupper, bl.a. for selvrapporteret depression og socialt funktionsniveau. Det var kun for GAF ratings at mentaliseringsbaseret behandling havde et signifikant højere outcome.

Mickey Kongerslev

Kontaktpersoner/bestyrelse

Professor, forskningschef, overlæge, ph.d., dr.h.c., Erik Simonsen
(formand for bestyrelsen)

Psykiatrisk Forskningsenhed, Toftebakken 9, 4000 Roskilde
es@regionsjaelland.dk, tlf. 4732 7775

Lektor, cand.psych., ph.d. Birgit Bork Mathiesen (næstformand)
Universitetsklinikken, Øster Farimagsgade 2A, 1353 København K
Birgit.Bork.Mathiesen@psy.ku.dk, tlf. 3532 4926

Overlæge, forskningslektor Ulrik Haahr
Kompetencecenter for debuterende psykose, Psykiatrien Roskilde, Smedegade
10-16, 4000 Roskilde
uhh@regionsjaelland.dk, tlf. 4732 7986

Overlæge, ph.d. Per Sørensen
Psykoteraapeutisk Klinik, Psykiatrisk Center København, Nannasgade 28, 2200
København N
per.soerensen@dadlnet.dk, tlf. 3864 4864

Cand.psych.aut., ph.d. Mickey Kongerslev
Psykiatrisk Klinik, Havnevej 5, 4000 Roskilde
mkon@regionsjaelland.dk, tlf. 2245 8740

Overlæge Torben Heinskou
Psykiatrisk Center Stolpegård, Stolpegårdsvej 20, 2820 Gentofte
Torben.Heinskou@regionh.dk, tlf. 3864 5371

Lektor, cand.psych., ph.d. Morten Hesse
Center for Rusmiddelforskning
mh@crf.au.dk, tlf. 8942 9570

Seniorforsker, cand.psych., ph.d. Liselotte Pedersen (ansv. Newsletter)
Psykiatrisk Forskningsenhed, Toftebakken 9, 4000 Roskilde
lispe@regionsjaelland.dk, tlf. 4732 7778

Sekretær Dorit Mortensen
Psykiatrisk Forskningsenhed, Toftebakken 9, 4000 Roskilde
dmo@regionsjaelland.dk, tlf. 4732 7775 el. 2628 2916